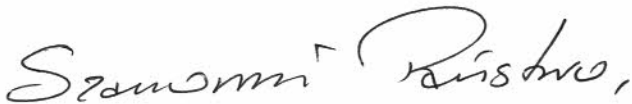

Toruń, 23.05.2020 r.

Minister Sprawiedliwości – Zbigniew Ziobro
Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”

List otwarty

Apel o przestrzeganie prawa do publicznego procesu

w ostatnich tygodniach wydali Państwo zalecenia dotyczące funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w czasie epidemii SARS-CoV-2. W obu dokumentach rekomendują Państwo uniemożliwienie obywatelom udziału w jawnych rozprawach i ogłoszeniach wyroków, co jest sprzeczne z art. 45 Konstytucji RP i czemu się stanowczo sprzeciwiamy. **Apelujemy do Państwa o poszanowanie prawa obywateli do udziału w jawnych rozprawach i przestrzeganie obowiązku publicznego ogłoszenia wyroku. Apelujemy o zmianę treści Państwa zaleceń tak, aby prawo do jawnego procesu i obowiązek publicznego ogłoszenia wyroku nie były w Polsce zagrożone.**

9 maja 2020 roku Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” przedstawiło zalecenia dotyczące funkcjonowania sądów w czasie epidemii koronawirusa. W preambule czytamy, że ich celem jest „troska o zdrowie publiczne w Polsce a także poszanowanie konstytucyjnego prawa do sądu” oraz że są one „odpowiedzią na brak kompleksowych, szczegółowych rekomendacji, które powinny być przygotowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości”. Obok wielu przemyślanych, nowoczesnych i koniecznych rozwiązań, takich jak szerokie wykorzystanie systemu wideokonferencji w procesie sądowym, czy zdalny dostęp do systemów informatycznych dla sędziów, postulowane jest także „wprowadzenie zasady, iż w rozprawie lub posiedzeniu jawnym mogłyby uczestniczyć wyłącznie osoby wezwane lub zawiadomione”.

W piśmie z 18 maja 2020 skierowanym do prezesów sądów przez Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości dr Annę Dalkowską (syg. DNA-II.510.20.2020) oprócz bardzo racjonalnych i potrzebnych zaleceń, takich jak zapewnienie środków ochrony osobistej i środków do dezynfekcji rąk, czy objęcie szczególną troską pracowników najbardziej narażonych na ryzyko epidemiczne, znalazły się także wytyczne sprzeczne z zasadami publicznego procesu. W punkcie „Bezpieczeństwo interesantów” czytamy: „Zakazuje się wstępu do budynków sądów osób innych niż wzywane do udziału w posiedzeniu lub też wykazujące inną niezbędną potrzebę”

oraz „Rekomenduje się wydanie przez prezesów sądów zarządzeń uniemożliwiających lub ograniczających dostęp publiczności do sal rozpraw”.

Należy przypomnieć, że zgodnie z artykułem 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej:

*1. Każdy ma prawo do **sprawiedliwego i jawnego** rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.*

*2. Wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. **Wyrok ogłaszany jest publicznie.***

Najważniejszymi zasadami dotyczącymi procesu sądowego, zagwarantowanymi każdemu przez polską Konstytucję, są sprawiedliwość i jawność. W pewnych wyjątkowych przypadkach jawność procesu może zostać ograniczona, natomiast jawność ogłoszenia wyroku jest absolutna i w żadnym wypadku nie podlega ograniczeniom. Jeśli chodzi o wyłączenie jawności rozprawy to zgodnie z art. 42 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych „sądy rozpoznają i rozstrzygają sprawy w postępowaniu jawnym” (§2), a „rozpoznanie sprawy w postępowaniu niejawnym lub wyłączenie jawności postępowania jest dopuszczalne jedynie na podstawie przepisów ustaw” (§3). W związku z powyższym, ograniczenie jawności procesu może się odbyć jedynie w drodze ustawy i tylko w granicach przesłanek ustanowionych przez Konstytucję w punkcie 2. artykułu 45.

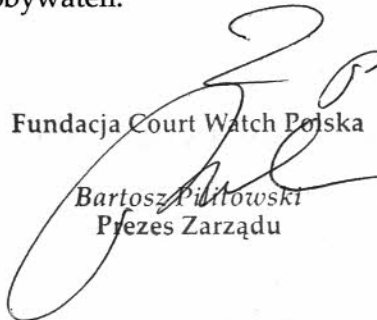
Sytuacja zagrożenia zdrowia przez możliwość zarażenia wirusem nie wypełnia żadnej z konstytucyjnych przesłanek ograniczenia zasady jawności rozprawy, a co za tym idzie, nie ma możliwości, aby na tej podstawie wyłączyć ją lub ograniczyć. Gdyby przyjąć inaczej, otworzyłaby się furtka do naruszenia jednej z najważniejszych zasad ustrojowych i prawa człowieka, jakim jest zasada publicznego rozpatrywania spraw przez sądy.

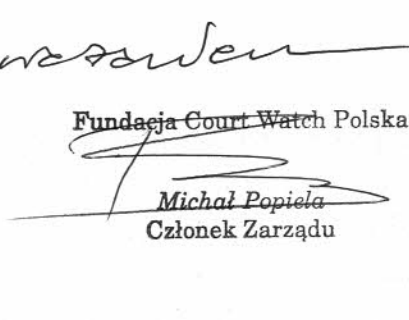
Zdajemy sobie sprawę z konieczności minimalizacji ryzyka zarażenia się pracowników sądów i innych osób przychodzących do sądu wirusem SARS-CoV-2. Rozumiemy również potrzebę zapewnienia efektywności i komfortu pracy. Jednak nie stanowią one uzasadnionej podstawy do zawieszenia obowiązywania zawartych w art. 45 Konstytucji prawa do jawnego procesu i obowiązku publicznego ogłoszenia wyroku. Jesteśmy przekonani, że te uzasadnione potrzeby da się w racjonalnym stopniu zaspokoić bez naruszania konstytucyjnych praw i wolności. Zarówno rozwiązania proponowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości, jak i Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”, godzą w konstytucyjną zasadę jawności procesu, przeciwko czemu protestujemy. Apelujemy do Państwa o zmianę zaleceń prowadzących do łamania praw obywatelskich.

* * *

Fundacja Court Watch Polska od początku swojego istnienia stoi na straży prawa do sprawiedliwego, rzetelnego i jawnego procesu. W związku z prowadzoną przez nas działalnością społeczną oraz misją, której celem jest uzasadniony wzrost zaufania polskiego społeczeństwa do sądów, nie możemy pozostać obojętni wobec działań prowadzących do ograniczenia konstytucyjnej zasady jawności procesu i wyjęcia działań trzeciej władzy spod kontroli obywateli. Mamy także na względzie prawa osób, dla których obecność publiczności jest jedynym wsparciem, jakim dysponują uczestnicząc w sporze sądowym.

Apelujemy także do prezesów sądów, aby dbając o zdrowie swoich pracowników i osób odwiedzających sądy, nie wydawali zarządzeń idących za daleko, tj. uniemożliwiających udział w rozprawach publiczności sprzecznych w skutkach z art. 45 Konstytucji RP. Nasz apel ma formułę listu otwartego i może go podpisać na stronie internetowej Fundacji Court Watch Polska każdy, komu zależy na rzetelnym, sprawiedliwym i transparentnym wymiarze sprawiedliwości, będącym otwartym dla obywateli.

Fundacja Court Watch Polska
Bartosz Piłtowski
Prezes Zarządu

Fundacja Court Watch Polska
Michał Popieła
Członek Zarządu

Do wiadomości:

Prezesa sądów powszechnych; Rzecznik Praw Obywatelskich; Krajowa Rada Sądownictwa; organizacje społeczne i międzynarodowe monitorujące przestrzeganie praw człowieka w Polsce.

Przywołane dokumenty:

- Rekomendacje SSP "IUSTITIA" dotyczące funkcjonowania sądów podczas pandemii koronawirusa - <https://www.iustitia.pl/83-komunikaty-i-oswiadczenia/3830-rekomendacje-ssp-iustitia-dotyczace-funkcjonowania-sadow-podczas-pandemii-koronawirusa> [dostęp: 2020-05-22]
- Pismo dr Anny Dalkowskiej Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości nr DNA-II.510.20.2020 z dnia 18 maja 2020 roku z rekomendowanymi rozwiązaniami umożliwiającymi ustanowienie i wdrożenie procedur zapewniających bezpieczeństwo zdrowotne pracowników sądów i interesantów w czasie stanu epidemii - https://www.adwokatura.gdansk.pl/upload/files/inne/pismo_do_psa_1852020.pdf [dostęp: 2020-05-22]